

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1999-2000

9 december 1999

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING EN WETENSCHAPSBELEID

Interpellatie van de heer Luk Van Nieuwenhuysen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het beleid van de Vlaamse regering ten aanzien van het Franstalig onderwijs in Vlaanderen

Met redenen omklede motie

Vraag om uitleg van de heer Luc Martens tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over enkele aspecten van het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs

Vraag om uitleg van de heer Julien Librecht tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over concrete voorstellen binnen het Nederlandstalig onderwijs te Brussel

Vraag om uitleg van de heer Gilbert Vanleenhove tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de opleidingen verpleeg- en vroedkunde

Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

Donderdag 9 december 1999

VOORZITTER : De heer Gilbert Vanleenhove

– *De interpellatie wordt gehouden om 10.20 uur.*

Interpellatie van de heer Luk Van Nieuwenhuysen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het beleid van de Vlaamse regering ten aanzien van het Franstalig onderwijs in Vlaanderen

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Van Nieuwenhuysen tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het beleid van de Vlaamse regering ten aanzien van het Franstalig onderwijs in Vlaanderen.

De heer Van Nieuwenhuysen heeft het woord.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, uit de cijfers die de jongste weken bekend werden naar aanleiding van de perikelen rond de verdeling van de onderwijsdotaties, bleek dat nogal wat inwoners uit Vlaamse gemeenten niet wensen dat hun kinderen in hun gemeente integreren. Ik moet er hier niemand van overtuigen dat dit een verkeerde houding is. Het is bovendien een asociale houding. De werkloosheidscijfers uit Vlaams-Brabant en de streek van Ronse tonen dit aan : een belangrijk aandeel van de werklozen bestaat er uit eentalig Franstaligen.

Het stuit bovendien tegen de borst dat Vlaanderen in eigen regio een ontoereikend Franstalig onderwijs organiseert, omdat het daar wettelijk toe is verplicht, en dat de Vlaamse overheid daarvoor betaalt. Ondertussen is de afgelopen weken herhaaldelijk tot uiting gekomen dat het Vlaams onderwijs de middelen waarover het beschikt, heel goed zelf kan gebruiken. Het is paradoxaal dat de Vlaamse regering met de ene hand dit jaar 35 miljoen frank uitdeelt om de gevolgen van de verfransing in de

Gordel op te vangen, terwijl het met de andere hand middelen uitdeelt die die verfransing juist in de hand werken. Dit is een schizofrene situatie.

U hebt me cijfers verstrekt voor het schooljaar 1998-1999, waaruit blijkt dat het Franstalig onderwijs in de Rand ondanks de lage nataliteitscijfers blijft stijgen. In het kleuteronderwijs waren er vorig schooljaar 1.017 inschrijvingen en in het lager onderwijs 1.783. In Ronse is er een daling, die wel wordt afgeremd door kinderen van vreemde, vooral Marokkaanse nationaliteit. De daling is vooral het gevolg van het feit dat de ronselpraktijken in Ronse welig tierden. Ik denk in het bijzonder aan het atheneum van het Waalse Anvaing.

Ik heb de totale kost van de betoelaging van het Franstalig onderwijs in Vlaanderen berekend door alle door u verstrekte gegevens op te tellen : de weddetoelage bedraagt 226,7 miljoen frank, de werkingstoelage 36,6 miljoen frank, andere kosten voor de kleuterscholen 10,2 miljoen frank en andere kosten voor de lagere scholen 29 miljoen frank. Dat is in totaal 302,5 miljoen frank, en dan beperk ik me tot de duidelijke toewijsbare zaken. Ik vermeld ook dat we jaarlijks 10 miljoen frank moeten uitbetalen aan het Vlaams schooltje in Komen.

Het gaat over een niet gering bedrag, waarop men totaal geen vat heeft. Ik denk in de eerste plaats aan de pedagogische inspectie. De faciliteitenscholen waren aanvankelijk bedoeld als een soort van transmutatieklassen. De leerlingen die Franstalig lager onderwijs in Vlaanderen volgden, werden verondersteld door de lessen Nederlands – ze krijgen meer uren Nederlands dan in het gewoon Franstalig onderwijs – te kunnen overstappen naar het Nederlandstalig secundair onderwijs. Ik beschik niet over gegevens, maar meen dat dit veeleer uitzondering is. Het is een publiek geheim dat de kwaliteit van de lessen Nederlands – als ze al worden gegeven – beneden alle peil is. We hebben

Van Nieuwenhuysen

trouwens ook geen zicht of vat op de eindtermen die voor het Nederlandstalig onderwijs wel gelden.

Ik overloop de chronologie van de problematiek, en herinner eraan dat in mei 1996 door het Vlaams Parlement een motie werd goedgekeurd met de wens dat de pedagogische inspectie door de Vlaamse overheid zou gebeuren. Op 10 maart 1998 zei toenmalig onderwijsminister Van den Bossche dat ook hij geen regeling inzake de pedagogische inspectie wenste te handhaven. Op dat ogenblik werden hierover al informele gesprekken gevoerd, maar formele gesprekken kwamen niet uit de startblokken. Minister Van den Bossche liet er geen twijfel over bestaan dat zonder die formele gesprekken er 'niets anders opzit dan op een minder vriendelijke manier mee te delen dat wat vroeger bestond, niet meer geldt.' In mei 1998 deelde minister Van den Bossche mee dat de gesprekken in een formele fase waren beland, eerst op het niveau van de administraties, met de bedoeling dat later ook de ministers aan tafel zouden zitten.

Op 9 november 1999 stelde de heer Van Vaerenbergh een vraag over de leerlingenbegeleiding. Toen hebt u uitdrukkelijk gezegd dat de protocolakkoorden van 1970 en 1973 van kracht blijven, ook na 1 januari 2000. Geldt dit ook voor de pedagogische inspectie? Op 17 november 1999 zei u naar aanleiding van mijn actuele vraag: 'Voor de onderwijsinspectie sloten de toenmalige ministers van Onderwijs Van den Bossche en Onkelinx een protocol af waarin onder meer de inspectie van de eindtermen wordt geregeld.' De uitvoering bleef echter achterwege.

Hoe zit het nu met de protocolakkoorden? Blijven die van 1970 en 1973 bestaan? Is er een nieuw protocolakkoord dat een aanvulling is op die twee, of is er een nieuw protocolakkoord dat die van 1970 en 1973 vervangt? Zo ja, wat houdt dit nieuwe protocol juist in? Wie voert de pedagogische inspectie in het Franstalig onderwijs uit? Wie ziet erop toe dat bijvoorbeeld de kwaliteit van de lessen Nederlands is wat we ervan mogen verwachten? U hebt ook gezegd dat u een afspraak zou maken met minister Nollet van de Franse Gemeenschap. Wat is daar het resultaat van?

Het tweede aspect is de taalinspectie. In 1994 besliste de federale regering om een taalinspectie op te richten. Dat gebeurde nadat de Raad van State had beslist dat de Vlaamse Gemeenschap niet zelf de taalinspectie mocht uitvoeren. In 1997 kwam

eindelijk een koninklijk besluit tot stand dat voorzag in vier taalinspecteurs, twee van elke taalrol.

Op 27 april van dit jaar bevestigde toenmalig minister Baldewijns in de marge van de besprekingen over het statuut van de Europese scholen, dat er op dat ogenblik nog slechts één Franstalige taalinspecteur in dienst was. Om geldig te zijn, moeten de taalverklaringen echter worden geïmplementeerd door een taalinspecteur van elke taalrol. Op dat ogenblik was er dus nog altijd geen taalinspectie. Minister Baldewijns zei wel: 'Inmiddels is de procedure ter aanwerving van een tweede Franstalige en twee Nederlandstalige inspecteurs achter de rug. Na de zomervakantie zullen ze hun werkzaamheden hervatten.'

Mevrouw de minister, dit is toch wel bijzonder vreemd. Als men mij zegt dat de procedure achter de rug is, neem ik uiteraard aan dat de examens zijn afgesloten en dat het enkel nog een kwestie van benoeming is. Op 17 november jongstleden, naar aanleiding van de actuele vraag waarnaar ik al heb verwezen, zei u me echter dat het Vast Wervingssecretariaat is begonnen met de aanwervingsprocedure en dat die weldra voltooid zal zijn. U beloofde ook om bij het VWS de stand van zaken na te vragen. Bovendien stelde u dat u het probleem ook nog eens onder de aandacht zou brengen van premier Verhofstadt, en dat u desnoods naar het Overlegcomité zou gaan.

Op 17 november wist ik echter nog niet dat de heer Van den Eynde de dag voordien in de federale Kamer minister Demotte, bevoegd voor de taalinspectie, had ondervraagd. Minister Demotte verklaarde toen dat het VWS inderdaad een examenprocedure in gang had gezegd en dat het eerste deel daarvan al achter de rug was. Het tweede deel zou plaatsvinden op 24 november 1999. Dat is ondertussen dus ook al voorbij. Minister Demotte voegde daar nog aan toe dat na de eerste test twee Nederlandstalige kandidaten werden toegelaten tot de tweede test.

Mevrouw de minister, ik ken natuurlijk niet de resultaten van die tweede test, die op 24 november plaatsvond, maar wat gebeurt er als die twee overblijvende Nederlandstalige kandidaten niet slagen? In dat geval zijn er weer geen Nederlandstalige taalinspecteurs. Ik weet evenmin of er eventueel nog een derde proef zal volgen. De heer Van den Eynde vroeg hoe de situatie was bij de Franstalige inspecteurs, waarvan er één niet is geslaagd in de tweede proef. De minister antwoordde dat er zo spoedig mogelijk naar een nieuwe oplossing zou worden gezocht.

Van Nieuwenhuysen

Die nieuwe oplossing kennen we ondertussen. In de commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand zei de heer Van Vaerenbergh onlangs dat hij in het Staatsblad had gezien dat er een nieuw examen is uitgeschreven. Als ik mag afgaan op de termijnen die tot nu toe werden aangehouden, zijn we dus weer op weg voor minstens een jaar.

Mevrouw de minister, de boodschap is toch wel heel duidelijk. De Franstalige ministers in de federale regering boycotten deze regeling. Ze hebben dat in de vorige legislatuur gedaan en ze blijven dat ook bij de nieuwe coalitie voortzetten. Ze staan ongetwijfeld onder druk van de Franstaligen in de Rand. Dat blijkt zeer duidelijk uit reacties in de pers. Die Franstaligen in de Rand weten heel goed dat hun scholen – eigenlijk onze Franstalige scholen – in de Rand zich inlaten met onwettelijke praktijken. De taalwetgeving schrijft immers voor dat kinderen van wie de huistaal niet het Frans is, niet mogen worden toegelaten tot het Franstalig faciliteitenonderwijs.

Wat is echter de situatie? Een op de drie leerlingen in Kraainem is een vreemdeling. Het gaat dan vooral om EU-ingezetenen. In Sint-Genesius-Rode gaat het om een op de zes leerlingen en in Wezembek-Oppem om een op de acht leerlingen. Het betreft dan Spanjaarden, Engelsen, Duitsers en Italianen. Met uitzondering van de kinderen van Franse nationaliteit zijn het dus geen kinderen die als huistaal het Frans hanteren. Bijgevolg horen ze niet thuis in dat onderwijs. Ze worden er echter wel degelijk in opgenomen, als een middel om de Vlaamse Rand te verfransen.

Mevrouw de minister, hoe zult u ervoor zorgen dat dit dossier niet andermaal op de lange baan wordt geschoven? Wij spenderen meer dan 300 miljoen frank per jaar aan dat onderwijs. Hoe zult u ervoor zorgen dat de taalwetgeving in die scholen zo snel mogelijk wordt nageleefd?

De voorzitter : De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck : Mevrouw de minister, de vorige ministers van Onderwijs werden regelmatig geconfronteerd met soortgelijke vragen. Het Franstalig onderwijs in de faciliteitengemeenten heeft natuurlijk een speciaal statuut. Uit de antwoorden van de vorige ministers blijkt echter zeer duidelijk dat dit onderwijs volledig onderworpen is aan de Vlaamse regelgeving. We moeten onze controletaken dan ook volledig benutten, en we moeten ervoor zorgen dat dit volledig conform de regelge-

ving gebeurt. Los daarvan kunnen we ook de situatie in Komen eens van naderbij onderzoeken. Hier gaat het specifiek om scholen binnen het Nederlandse taalgebied op het grondgebied van het Vlaams Gewest. We moeten er voor zorgen dat we onze bevoegdheden ten volle benutten en dat onze regelgeving volledig wordt nageleefd.

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Mevrouw de minister, ik heb begrepen dat het heel belangrijk is hoe het loopt met de onderhandelingen over de protocollen die werden afgesloten in 1970 en 1974. Er is sprake van een mogelijke herziening van die protocollen. Werd terzake al een timing vastgelegd?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, collega's, gezien alles wat er de voorbije weken is gebeurd inzake onderwijs, vind ik het belangrijk om in de rand van deze interpellatie ook een actuele stand van zaken en een eventuele agenda naar voren te schuiven. Zowel de heer Van Nieuwenhuysen als de heer Van Dijck hebben gewezen op een aantal punten die de voorbije jaren al vaak aan bod zijn gekomen. Inhoudelijk weten we dus allemaal wel wat de problemen zijn.

Mijnheer Van Nieuwenhuysen, u stelt heel duidelijk dat de Vlaamse Gemeenschap nogal wat middelen investeert in het Franstalig onderwijs in de zes Vlaamse faciliteitengemeenten in de Rand en in Ronse. Dat is inderdaad juist. Dit is het gevolg van beslissingen uit het verleden. Het valt inderdaad te betreuren dat de Franstalige Gemeenschap niet eenzelfde loyaliteit aan de dag legt voor de kleine maar groeiende basisschool in Komen.

Bij nieuwe besprekingen met de Franse Gemeenschap zal dit element, naast vele andere punten, mee op de agenda worden geplaatst. Loyaliteit moet immers van twee kanten komen. Om het Nederlandstalig onderwijs te vrijwaren, meen ik echter dat het gemeenschapsonderwijs zijn rol in Komen voorlopig verder moet blijven vervullen. Het is dus niet de bedoeling om zomaar beslissingen te nemen. We wachten het komende overleg af. We zullen daar heel wat tijd voor uittrekken.

Inzake de taalinspectie had ook ik graag vernomen wat vandaag de juiste stand van zaken is. Ik kan u in ieder geval bevestigen dat er van de twee Nederlandstalige kandidaten zopas één kandidaat is ge-

Vanderpoorten

slaagd in de opeenvolgende proeven van het Vast Wervingssecretariaat. Samen met de nog actief zijnde Franstalige taalinspecteur kan hij dus optreden conform het KB houdende de werking van de taalinspectie inzake onderwijs. Artikel 4 van dit besluit bepaalt immers dat geen taalinspecteur kan optreden zonder de medewerking van een taalinspecteur van de andere taalrol. Ik zal er persoonlijk op aandringen dat de procedure voor de aanwerving van de twee andere taalinspecteurs tot een goed einde wordt gebracht. Deze werd opgestart via een publicatie en het is alleszins mijn bedoeling om dat van nabij te volgen.

De bevoegde federale ministers zijn de heren Daems en Demotte. Ik nam deze week twee keer contact op met minister Daems om me van de laatste stand van zaken te vergewissen. Ik wist immers dat deze interpellatie hier vandaag werd gehouden. Gisteravond heeft hij me bevestigd dat het ook zijn zorg is die procedure van zeer nabij te volgen, en om daar met minister Demotte over van gedachten te wisselen. Ik heb gevraagd me te laten weten als er problemen rijzen, omdat ik persoonlijk bij deze zaak ben betrokken en ik daar in de toekomst wellicht nog over zal worden ondervraagd door het parlement.

Tijdens de vorige legislatuur werd inderdaad onderhandeld over de herziening van de protocols Calewaert-Toussaint van 1973 en Dubois-Vermeylen van 1970. In 1996 werd door de ministers Van den Bossche en Onkelinx een protocolakkoord voorbereid. U hebt daar ook naar verwezen. Verschillende besprekingen werden gevoerd, maar het eindresultaat werd niet voorgelegd aan de respectieve regeringen. De reden daarvoor is me ook niet helemaal duidelijk. Die protocolakkoorden zijn nooit gefinaliseerd.

Ik ben niet afkerig van een herziening van die protocolakkoorden, maar wil er wel op wijzen dat daarover ernstig moet worden onderhandeld. Het is juridisch niet haalbaar om de bestaande protocols te wijzigen louter door het afsluiten van een nieuw akkoord, aangezien het protocol van 1970 gebetonneerd werd door artikel 93 van de bijzondere wet op de hervorming van de instellingen. Ik wil daar wel aan werken. Het is mijn plicht om dat van nabij te volgen.

U verwijst naar mijn antwoord op een mondelinge vraag van de heer Van Vaerenbergh. Ik wilde toen alleen maar duidelijk maken dat het decreet op de CLB alleen geen herziening van het protocol nodig

maakt. Dat betekent niet dat we de zaak niet ten gronde moeten bekijken. Ik zal de problematiek aanhangig maken bij mijn Franstalige collega die bevoegd is voor het basisonderwijs, en bij de federale regering.

De Vlaamse regering staat nog altijd achter de motie over de pedagogische inspectie van 1996 van het Vlaams Parlement. Er moet een grondig debat komen over allerlei onderwerpen, in verschillende richtingen en met de verschillende overheden. Er moet worden gepraat met de Franstalige Gemeenschap en de federale regering. Als we niet rechtstreeks bevoegd zijn, mogen we niet nalaten om zowel de premier als de bevoegde minister te wijzen op hun verantwoordelijkheid.

Ten slotte was er nog een vraag over het toelaten van ophalen van leerlingen in Vlaanderen door Waalse en Frans-Brusselse onderwijsinstellingen. Ik kan formeel bevestigen dat het departement Onderwijs nooit toelating heeft verleend om leerlingenvervoer te organiseren over de taalgrensen heen. Deze materie viel onder de bevoegdheid van de minister van Vervoer, dit tot de inwerkingtreding van de Europese richtlijn die het machtigenstelsel laat uitdoven.

In de rand van deze interpellatie wijs ik erop dat bij de bespreking van de financieringswet is gebleken dat moet worden onderzocht hoe de problematiek van de ronselpraktijken kan worden opgelost. In het overleg tussen de gemeenschappen kwam dit ter sprake. Het kwam ook aan bod in de besprekingen tussen de gemeenschappen en de federale overheid.

Vanmorgen kreeg de minister-president een brief die werd ondertekend door de heer Hasquin. Ik lees voor: 'Het akkoord dat tot stand is gekomen tijdens de vergadering van het Overlegcomité van 1 december jongstleden, meer bepaald met betrekking tot de toepassing van artikel 39 paragraaf 2 van de bijzondere financieringswet van 16 januari 1989, stelt dat de gemeenschappen zich ertoe verbinden een samenwerkingsakkoord te sluiten waarin geen rekening wordt gehouden met het aantrekken van leerlingen die school lopen op het grondgebied van andere gemeenschappen, zonder hierbij afbreuk te doen aan de keuzevrijheid van de ouders.' Dit respect voor de keuzevrijheid is natuurlijk zeer belangrijk, en vormt een onderdeel van alle gesprekken die moeten worden gevoerd.

Ik ga verder. 'Ik ben bereid dit akkoord zo vlug mogelijk te sluiten. In dit opzicht ben ik tevens zo vrij u eraan te herinneren dat het afsluiten van een

Vanderpoorten

globaal samenwerkingsakkoord tussen onze beide gemeenschappen mijns inziens van zeer groot belang is. Het zou me verheugen mochten werkzaamheden die moeten leiden tot deze twee samenwerkingsakkoorden, zo snel mogelijk afgerond worden.'

Dit is een belangrijk signaal van de Franstalige Gemeenschap om de gesprekken hierover zo vlug mogelijk op te starten. Ik herhaal formeel dat de gesprekken in beide richtingen zullen gaan. Voor de taalinspectie zullen we ons vooral richten tot de federale overheid, voor de onderwijsinspectie tot de Franstalige collega's.

Ik heb mijn administratie gevraagd een timing voor te stellen, ik verwacht deze vandaag of morgen. Ik zal mijn Franstalige collega dan uitnodigen. Een eerste gesprek zal dan ook op korte termijn plaatsvinden.

De voorzitter : De heer Van Nieuwenhuysen heeft het woord.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : Mevrouw de minister, ik ga nu niet in op het leerlingenvervoer, omdat ik daar ondertussen een interpellatieverzoek over heb ingediend.

Ik heb nooit willen suggereren dat zolang de huidige situatie blijft, we zouden ophouden met het betoelagen van de Vlaamse school in Komen.

Ik stel vast dat de taalinspectie toch zal functioneren, zij het met de helft van de middelen om meer dan tien scholen en 2000 leerlingen te controleren. Dat zal niet gemakkelijk zijn. We mogen ook niet alles van de taalinspectie verwachten. Als die Nederlandstalige en Franstalige inspecteurs niet onderling tot een akkoord komen, moet men zich tot een hogere instantie wenden. Vooral in geval van betwisting voel ik aan dat dit uiteindelijk maar een gedeeltelijke oplossing voor het probleem biedt.

Minister Van den Bossche had gelijk toen hij duidelijk zei dat het een grote fout was om de taalinspectie weg te nemen van de Vlaamse Gemeenschap en over te hevelen naar het federale niveau. Men moet er niet alleen op staan dat de taalinspectie daadwerkelijk functioneert, maar men moet ook werken aan de communautarisering van die taalinspectie.

Voor de onderwijsinspectie is er op dit ogenblik nog geen nieuw protocol. We zullen de resultaten

van de besprekingen afwachten. Mijnheer de voorzitter, ik zal een motie indienen waarin duidelijk een termijn wordt vooropgesteld. Tegen volgend schooljaar moet de onderwijsinspectie in handen komen van de Vlaamse Gemeenschap.

Om de druk en de toegeeflijkheid wat te verhogen, zou het niet slecht zijn dat de Vlaamse Gemeenschap de faciliteiten op het onderwijsvlak op dezelfde manier toepast als de Franstaligen. Daarmee doen we niets verkeerd. Ik bedoel daarmee dat we het Franstalig onderwijs in Vlaanderen niet meer zouden betoelagen, net zo min als zij het Nederlandstalig onderwijs in Wallonië betoelagen. Ik begriep niet dat men aan iets waar men totaal geen vat of zicht op heeft, jaarlijks 300 miljoen frank blijft uitgeven. Dat gaat mijn petje te boven.

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Er wordt duidelijk vooruitgang geboekt. Er werd een inspecteur aangeworven, en er is een procedure opgestart voor een bijkomende inspecteur. In het kader van goed nabuurschap houd ik niet van een vooropgestelde timing. De minister zegt dat de Franstalige collega's zelf aandringen op snel overleg. Ik denk dat we zo vooruitgang moeten proberen te boeken, en hen niet het mes op de keel mogen zetten.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : De taalinspectie is nog niet volwaardig ingevuld, maar ik benadruk dat er ten opzichte van de vorige jaren een enorme vooruitgang is geboekt. Men kan nu terug beginnen werken, terwijl de zaak de vorige jaren heeft stilgelegd.

De voorzitter : De heer Van Nieuwenhuysen heeft het woord.

De heer Luk van Nieuwenhuysen : Ligt het in uw bedoeling om op zijn minst te streven naar de terugkeer van de taalinspectie naar de Vlaamse Gemeenschap, of volstaat het voor u dat het kader wordt ingevuld ?

Minister Marleen Vanderpoorten : Dat is een andere discussie, waarover we het later zullen hebben. In eerste instantie stel ik vast dat men kan werken. We zullen moeten evalueren hoe het werkt en wat juridisch mogelijk is.

Vanderpoorten

Inzake uw harde houding ten aanzien van de Franse Gemeenschap wijs ik erop dat de brief van de Waalse minister-president Hasquin aangeeft dat er goodwill is. We hebben dit ook de voorbije maanden en weken gemerkt. We moeten deze goodwill een kans geven. Lukt het niet met goodwill en overleg, dan kunnen we nog zien welke stappen we zetten.

Met redenen omklede motie

De voorzitter : Door de heer Van Nieuwenhuysen werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie aangekondigd. Ze moet zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Luc Martens tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over enkele aspecten van het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Martens tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over enkele aspecten van het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs.

De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, in het leerlingenvervoer is er de jongste jaren nogal wat beweging. Op een bepaald ogenblik werd het leerlingenvervoer van het buitengewoon onderwijs opgenomen in het zonaal leerlingenvervoer. Zo bestaat er nu één stelsel, terwijl er voorheen meerdere stelsels bestonden in de verschillende regio's. Heel wat busritten zijn na heraanbesteding vernieuwd. De busbegeleiders kregen nieuwe contracten aangeboden, waarbij een overeenkomst werd gesloten tussen de minister van Onderwijs en de busbegeleiders, op voordracht van de school. Het was eveneens de bedoeling om in extra opleiding voor de busbegeleiders te voorzien.

Dit zijn goede ontwikkelingen. Dat neemt echter niet weg dat er met betrekking tot de busbegeleiders nog heel wat problemen blijven. Zo is er het probleem van de administratieve rompslomp, waarmee de scholen worden geconfronteerd. Dit verschilt van regio tot regio, en weegt vaak zwaar door op de scholen.

Een ander punt is de blijvende onduidelijkheid over de juridische en arbeidsrechtelijke relatie van de busbegeleider met de school en de overheid. Er was de intentie om enkel een relatie te krijgen tussen het ministerie van Onderwijs en de busbegeleider. Nu blijkt op basis van een vonnis van de arbeidsrechtbank dat het ministerie van Onderwijs niet als werkgever kan optreden. De werkgever blijft nog altijd die instantie die het toezicht uitoefent en de opdrachten geeft, dus de school. We zijn dus terug bij af. De poging om duidelijkheid te scheppen, blijkt niet te zijn gelukt.

In een schrijven van 14 december 1998 zag voormalig minister Baldewijns de dubbelzinnigheid onder ogen. Hij zag dat er verschillende situaties bestaan voor de lonen, en engageerde zich voor een sluitende regeling. Hij gaf zelf een paar voorwaarden aan die naar zijn oordeel essentieel waren voor een goede oplossing : een passend arbeidsrechtelijk statuut en voldoende middelen voor de bezoldiging, die rekening houdt met reglementaire bepalingen inzake minimumloon. Dit is vandaag niet het geval. Er bestaan nu de meest diverse situaties met alle mogelijke betwistingen als gevolg. Minister Baldewijns had het ook over duidelijke afspraken over rechten en plichten, en de taakverdeling tussen departementen en scholen.

Men kan aan die voorwaarden logisch gezien nog enkele andere toevoegen. Zo moet de subsidiëring van die aard zijn dat men aan alle patronale bijdragen kan tegemoetkomen, wat nu niet het geval is. De middelen die men nu krijgt, volstaan niet om alle arbeidsrechtelijke verplichtingen na te komen. Ik heb al verwezen naar de administratieve rompslomp. Men moet zoeken naar een systeem waardoor de scholen met een minimum aan werk busbegeleiders ter beschikking kunnen stellen.

Er moet ook duidelijkheid komen over de verantwoordelijkheid van de werkgever. De prefinanciering gebeurt nu door de scholen. De scholen moeten voorschotten ter beschikking stellen, en moeten daarvoor vaak leningen aangaan. De prefinanciering moet worden afgebouwd.

Uw voorganger zag reeds in dat er een probleem was, engageerde zich om daar een oplossing voor te

Martens

definiëren en heeft een aantal randvoorwaarden gedefinieerd. Ik voeg hier een aantal wezenlijke voorwaarden aan toe, om te komen tot een oplossing. Ik ben ervan overtuigd dat u het ook onaanvaardbaar acht dat de arbeidsrechtelijke verplichtingen volledig op de scholen worden afgeschoven, en dat de subsidiebedragen niet overeenstemmen met deze verplichtingen. Ik meen dat u het onaanvaardbaar vindt dat de scholen de loonkosten maandenlang moeten voorfinancieren, en dat ze de volledige verantwoordelijkheid moeten blijven dragen voor de dossiervorming.

Ik denk bovendien dat u het onaanvaardbaar vindt dat er geen uniforme regeling bestaat voor het arbeidsrechtelijk statuut en dat dit een toestand van onduidelijkheid creëert waardoor scholen gemakkelijk een slachtoffer kunnen worden van een veroordeling. Op dit ogenblik lopen er trouwens op bevel van de sociale inspectie vervolgingen tegen een aantal scholen. De werkgever wordt dan verplicht tot het dragen van alle kosten, ook al beschikt hij niet over de vereiste middelen. Bij die kosten denk ik dan aan het vakantiegeld, de eindejaarspremie, het gewaarborgd weekloon bij ziekte en de bezoldiging tijdens vakantieperiodes. De scholen worden tot dit alles verplicht. Dat is een ongezonde toestand.

Zoals u zelf al duidelijk hebt gesteld, moeten we bij een hertekening van het leerlingenvervoer aandacht hebben voor de kwaliteit. Bij die kwaliteit verwijzen we onder meer naar de busbegeleiding. Het gaat immers niet enkel over de materiële infrastructuur. We moeten zorgen voor een motiverende omkadering. Daarvoor is het nodig dat de mensen duidelijkheid en rechtszekerheid krijgen. Daarnaast moet men ze ook de middelen geven die ze nodig hebben.

Mevrouw de minister, hoe zult u dit probleem aanpakken? Wat mag het buitengewoon onderwijs verwachten? Ik besef wel dat de zaken met de regeringswisseling enige vertraging hebben opgelopen, maar het is natuurlijk een probleem dat al lange tijd bekend is. In het verleden is men er niet in geslaagd om dit probleem op te lossen. Hopelijk zult u daar wel in slagen.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, collega's, de opname van alle leerlingen-

vervoer in het buitengewoon onderwijs in het zonaal vervoer maakt het mogelijk dat het departement Onderwijs voor de organisatie van dit leerlingenvervoer kan beschikken over de nodige instrumenten voor een efficiënte organisatie. Dit wil zeggen dat het leerlingenvervoer zone per zone wordt geëvalueerd en dat op basis van deze evaluatie de nodige bijstellingen kunnen gebeuren. Voor elke zone wordt nagegaan hoe de leerlingen van alle scholen op een kwaliteitsvolle manier kunnen worden vervoerd.

Daarbij moet uiteraard met een aantal zaken rekening worden gehouden : de inplanting van de scholen, de specifieke verkeerssituatie in verschillende Vlaamse regio's, de grootte van het ophaalgebied – dat ook afhankelijk is van het aanbod van de scholen voor buitengewoon onderwijs – en de specifieke handicap van de leerlingen. Niet elke leerling in elke vorm of elk type van buitengewoon onderwijs heeft dezelfde noden.

Voor een aantal zones is deze evaluatie al gebeurd. Indien nodig zijn bijkomende ritten gepland vanaf 1 januari 2000. Voor de andere zones is de evaluatie nog aan de gang of is ze gepland voor begin 2000. Dergelijke reorganisaties behoren tot de recurrente taken van de buitendiensten leerlingenvervoer. Die zullen uiteraard altijd nodig blijven. De toestand zal altijd blijven evolueren, zodat er na evaluaties altijd reorganisaties nodig zullen zijn.

De afstemming tussen de behoeften inzake het vervoer en het aanbod – in overleg met de scholen – gebeurt permanent. De acties op dit vlak zijn nu wat intenser, gelet op de bijkomende budgettaire middelen voor het jaar 2000. Ik meen dan ook dat de lopende reorganisaties niet interfereren met een mogelijke integratie in de dienstverlening van De Lijn. Er zijn indertijd werkgroepen opgericht die deze zaak onderzoeken.

Inzake de administratieve rompslomp neem ik aan dat u verwijst naar de rompslomp van de administratie inzake de busbegeleiding zelf. Mede wegens de onduidelijkheid over het statuut van de busbegeleiding is er ook nogal wat onduidelijkheid met betrekking tot de te voeren administratie op zich. De huidige reglementering inzake de busbegeleiding is verre van coherent. Dat heeft men in de loop van de vorige jaren geconstateerd. Die reglementering is ook gedeeltelijk onvolledig en op bepaalde punten zelfs tegenstrijdig. Bij het uitklaren van een duidelijk statuut voor de busbegeleiding zal zeker voldoende aandacht moeten gaan naar de weerslag op de administratie van de betrokken

Vanderpoorten

scholen. Dat is eigenlijk nog een aparte problematiek, waarmee we ook op andere vlakken worden geconfronteerd.

Inzake de arbeidsrechtelijk betwistbare situatie die vandaag bestaat, zijn de problemen me bekend. Ik heb ook bezoek gekregen van de woordvoerders van de busbegeleiders. Zij hebben me de problematiek nog eens duidelijk gemaakt. In dat verband geef ik even de stand van zaken. De administratie heeft een dossier voorgelegd dat op korte termijn moet leiden tot een definitieve regeling. Tegen de budgetcontrole voor het begrotingsjaar 2000 moet men het dossier kunnen afwerken. Over de arbeidsrechtelijke problematiek zijn al contacten gelegd met de sociale inspectie. De eerste teksten zijn al klaar. Aangezien het gaat over busbegeleiding in het zonaal vervoer, zal zeker ook voldoende overleg met de onderwijsnetten nodig zijn. Daartoe worden eerstdaags de nodige stappen ondernomen. Uiteraard zal men ook rekening moeten houden met een mogelijke integratie in de dienstverlening van De Lijn. Daar wordt dan de betrokken werkgroep bij ingeschakeld.

Mijnheer Martens, u hebt enkele keren de woorden 'kwaliteit' en 'kwaliteitsvol' gebruikt. Bij de mogelijke hertekening van het leerlingenvervoer in het algemeen hebben we vanaf het begin gezegd dat dit voor ons prioritair is. Er kan uiteraard een reorganisatie zijn, maar de kwaliteit moet blijven primeren. Dat geldt voor alle leerlingen. De busbegeleiding vormt een wezenlijk onderdeel van de kwaliteit. Het is in het belang van de leerlingen, van de busbegeleiders zelf en van de begeleidende scholen dat dit dossier naar een afronding kan evolueren. Aangezien u daar vroeger zelf nog voorstellen over hebt uitgewerkt, zult u natuurlijk wel zeer goed op de hoogte zijn van deze reële problematiek.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Mevrouw de minister, ik ben blij dat u de nodige aandacht wilt schenken aan dit dossier. Alles samen gaat het immers om ongeveer 1400 mensen met de meest diverse statuten : mensen uit PWA's, mensen die in de werkloosheid zitten, leerkrachten, enzovoort. Er is onduidelijkheid over de vraag in welk paritair comité ze moeten komen. Zijn het arbeiders dan wel bedienden ? Dat is ongetwijfeld een ongezonde toestand. Ik hoop dus dat u echt wel van plan bent om tegen de begrotingscontrole oplossingen te vinden voor de huidige problemen. We moeten dit doen

uit respect voor de betrokkenen zelf en uit respect voor de leerlingen.

Dit dossier heeft trouwens te maken met de financiering van de scholen in het algemeen. U hebt al een budgettaire inspanning gedaan om een aantal ritten verder te ontdebelen. Dat is absoluut noodzakelijk. De duur van een rit reduceren en onder de twee uur brengen is een noodzakelijke stap, maar het is lang nog niet het einde van het verhaal. Wat het Vlaams Fonds betreft, hebben we als referentiecijfer verwezen naar een uur en een kwart. Dat moet de ambitie zijn. De betrokkenen moeten hun werk op een behoorlijke manier kunnen verrichten. We zullen dit op een constructieve wijze van nabij volgen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Julien Librecht tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over concrete voorstellen binnen het Nederlandstalig onderwijs te Brussel

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Librecht tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over concrete voorstellen binnen het Nederlandstalig onderwijs te Brussel.

De heer Librecht heeft het woord.

De heer Julien Librecht : Mevrouw de minister, tijdens de vergadering van 4 november 1999 werd in deze commissie uitvoerig gedebatteerd over de toevloed van anderstalige leerlingen en de consequenties ervan binnen het Nederlandstalig onderwijs in Brussel. De problematiek is terzake voldoende geschetst. Ik zal daar dus niet meer op terugkomen. Het Nederlandstalig onderwijs in Brussel blijft echter sterk in de belangstelling staan. Daarom wil ik toch nog een aantal vragen stellen.

Mevrouw de minister, ik bewaar de beste herinneringen aan het Nederlandstalig onderwijs in Brussel. De Stedelijke Normaalschool Karel Buls was indertijd een bastion van de Vlaamse eigenheid in de hoofdstad. Vanuit die school hebben zovele illustere Vlaamse voormannen – ook en vooral Lierse voormannen – met lef en brio hun idealen verdedigd en uitgedragen. Ik heb daar zeer dierbare herinneringen aan.

Librecht

Daarom doet het me een beetje pijn als ik zie wat er vandaag met het Vlaams onderwijs in Brussel gebeurt. U weet beter dan wie ook dat de noden en problemen er groot zijn, zo groot zelfs dat heel wat bezorgde ouders zich her en der verenigen in platforms. Het zijn enkele concrete vragen van deze in eerste instantie betrokken en participerende kringen die ik onder uw aandacht wil brengen. Ze getuigen van een eerlijke en constructieve ingesteldheid. Verder behelzen ze op een zeer zinnige manier het hele schoolgebeuren. Ze behelzen vaak de Nederlandsonkundige ouders, de ontvankelijke leef- en leerperiode van de kleuter en eerstejaars in het basisonderwijs en ten slotte de goedwillende en gedreven leerkrachten in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel.

Wat denkt u over het eventueel inbouwen van een brugklas tussen kleuter- en basisschool, ten behoeve van anderstalige kinderen die onvoldoende Nederlands kennen om op een adequate manier het eerste leerjaar aan te vatten? Hoe staat u tegenover het voorstel van een klas Nederlands voor ouders per school? Is het mogelijk maatregelen uit te werken waarbinnen klassen naargelang van het niveau van de leerlingen kunnen worden ingedeeld?

Ik kan moeilijk een minister in functie vragen om eigen wetten te overtreden. Daarom wil ik de volgende vraag situeren als een tijdelijk en een te evalueren uitzonderingsmaatregel. Kunnen er maatregelen worden getroffen zodat leerkrachten – mits verantwoorde redenen – kunnen afwijken van de wettelijke leerplannen? In welke maatregelen voorziet u om directeurs en leerkrachten daadwerkelijk te helpen bij het consequent gebruik van het Nederlands in het totale schoolgebeuren?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, dames en heren, de vragen van de heer Librecht gaan ook over de attitudes. Er is nogal wat studiewerk verricht door pedagogen over de manier waarop men het beste met deze problematiek omgaat. Daarom wil ik benadrukken dat wat betreft de begeleiding en ondersteuning van en de coördinatie tussen de Brusselse Nederlandstalige scholen, ik op 15 december een actieplan zal krijgen van de bijzondere opdrachthoudster, mevrouw Deckers. Ze heeft nogal wat ervaring met gelijkaardige problematieken. Op een aantal concrete maatregelen wil ik niet vooruitlopen. Als dit actie-

plan wordt voorgelegd, kunnen we misschien nog eens grondig van gedachten wisselen.

Uw vragen over de brugklas en de opvang in niveaueklassen gaan uit van een sterk homogeniserend onderwijs. Uit wetenschappelijk onderzoek in binnen- en buitenland is echter gebleken dat het werken in homogene niveaugroepen voor de taalzwakke, maar ook voor de taalrijkere kinderen minder effect ressorteert dan het werken in heterogene groepen. De beide voorstellen verwachten ook een te eenzijdig heil van puur organisatorische maatregelen. Het Brussels Nederlandstalig onderwijs moet vooral investeren in de bevordering van de onderwijskwaliteit – dus ook in een sterk uitgebalanceerd begeleidingskader – zodat de deskundigheid van de onderwijsgeevenden wordt bevorderd om krachtige leeromgevingen te creëren. Daarbij kan gedifferentieerd worden ingespeeld op de behoeften en het niveau van individuele leerlingen en ze kunnen op die manier van elkaar leren. Volledigheidshalve moet ik vermelden dat elke school zelf een brugklas kan organiseren met haar lestijdenpakket. De school moet dan wel beslissen of die klas zich situeert binnen het kleuter- of binnen het lager onderwijs, want tussen de twee kan dit uiteraard niet. De mogelijkheid om de klassen naargelang van het niveau in te delen, kan uiteraard ook. De school moet daar zelf over beslissen.

De school is ook volledig vrij in de organisatie van haar onderwijs. Die organisatie moet wel in het schoolwerkplan worden vastgelegd en lager onderwijs moet volledig worden aangeboden.

Verder vraagt u mijn mening over een klas Nederlands voor ouders. Los van het feit dat ik als Vlaams minister een betere kennis van de tweede landstaal en van de kennis van talen in het algemeen toejuich, ben ik er niet van overtuigd dat dit een maatregel is die spectaculaire resultaten zal hebben op de schoolprestaties van kinderen. Zelfs als de ouders al Nederlands zouden gaan praten, dan nog zal het soort Nederlands dat tussen die ouders en hun kinderen wordt gesproken fel verschillen van het soort Nederlands dat op school wordt gebruikt.

Thuis wordt door gezinnen – ook door Vlaamse – een informele taal gesproken. Op school maakt men gebruik van een veel abstracter en formeler register. Dat verschil tussen de twee registers is in de internationale literatuur benoemd als het verschil tussen thuistaal en schooltaal. Dit verschil verklaart ook waarom zoveel leerlingen die het Nederlands als moedertaal hebben het ook moeilijk hebben met het schools Nederlands. Het is dus

Vanderpoorten

de taak van de school om de kinderen de taalvaardigheid bij te brengen die ze nodig hebben om op school en in buitenschoolse formele contexten te functioneren. Dat is ook vertaald in de eindtermen Nederlands.

Ik moet hierbij wel toevoegen dat in mijn beleidsnota de intentie staat om het aanbod van onderwijs naar volwassenen uit te breiden, dus ook het onderwijs Nederlands als tweede taal. Uiteraard kunnen scholen de informatie over dit onderwijs aan de vele geïnteresseerde niet-Nederlandstalige ouders doorspelen. In sommige gevallen vindt dit type onderwijs zelfs in dezelfde gebouwen plaats als het dagonderwijs. Het moet dus niet moeilijk zijn om linken te leggen. Het stimuleren van het volgen van taallessen Nederlands is in elk geval een goede manier om de betrokkenheid van deze ouders bij de school en de schoolcultuur van hun kinderen te verhogen.

Wat de vraag inzake leerplannen betreft kan ik zeggen dat men niet zomaar kan afwijken van de leerplannen. Men moet hoe dan ook leerplannen gebruiken die door de regering zijn goedgekeurd. Dat mogen uiteraard wel eigen leerplannen zijn.

Ten slotte kom ik bij uw vraag over het consequent gebruik van het Nederlands in het totale schoolgebeuren. Ik vermoed dat de vraagsteller het dan heeft over bijvoorbeeld de speelplaats. Opnieuw denk ik dat het mogelijk effect hiervan niet te sterk moet worden overdreven. Ten eerste blijkt een repressief optreden van kinderen tegenover de thuistaal van de anderstaligen een negatieve psychologische impact te hebben op de identiteitsontwikkeling van de kinderen in kwestie, en ook op hun attitude tegenover de school en de taal die zij hanteren.

Ten tweede is het soort taal dat op de speelplaats wordt gebruikt tussen de kinderen onderling ook weer geen voorbeeld van schoolse taal. Ten derde blijkt dat een ontwikkeling van de eigen taal ook de ontwikkeling van vaardigheid in andere talen ten goede komt, en op een aantal vlakken blijkt er een transfer te zijn van moedertaal naar tweede taal. U hebt gelijk dat men ten aanzien van de attitude van leerkrachten en begeleiders moet uitgaan van een visie die in de school moet worden gehanteerd en uitgedragen.

De school kan beter investeren in een onderwijs waarin de leerlingen het Nederlands systematisch voor motiverende en functionele doeleinden ge-

bruiken. Op die manier ervaren de anderstalige leerlingen dat Nederlands een medium is om interessante dingen mee te weten te komen of te doen. Het gebruik van ICT kan hier eventueel extra motiverend werken. Dit is in volle opgang en men mag dit niet terzijde laten.

De school moet ook een klimaat trachten te scheppen waarin de anderstalige leerlingen het Nederlands niet alleen tijdens de lessen Nederlands, maar ook tijdens de andere vakken intensief gebruiken. Men moet naar een attitudevorming streven. De school moet afstappen van docerend onderwijs en streven naar krachtige leeromgevingen waarin leerlingen actief leren, daarbij Nederlandstalige bronnen raadplegen en er informatie uit opdiepen. In die leeromgevingen moeten leerlingen met elkaar overleggen en aan elkaar verslag uitbrengen, waarbij het Nederlands het noodzakelijke en handige medium is.

Concluderend meen ik dat er in scholen die met een grote instroom van anderstalige leerlingen te maken krijgen, men beter werkt aan de versterking van de leerkracht als centrale factor in het onderwijs. Dit kan door onder andere een betere begeleiding en opleiding, in plaats van leerlingen in aparte hokjes te steken en hen het traditionele taalonderwijs te geven. Ook hier is de centrale rol van de leerkrachten cruciaal en moeten we hen steunen in de vorm van opleiding en navorming.

Daarom denk ik dat het Brussels Nederlandstalig onderwijs nu de kans heeft om zijn onderwijskwaliteit op punt te stellen, en uit te groeien tot een didactisch voorbeeld voor alle grootsteden en regio's die met een grote heterogeniteit van leerlingeninstroom te maken hebben. Het is niet alleen een Brussels fenomeen, maar zoals bij vele andere problemen in het onderwijsveld worden ze vaak versterkt aangetroffen in de Brusselse regio. Het is in eerste instantie de bedoeling van de bijzondere opdrachthoudster om er attent voor te zijn en er concrete voorstellen over uit te werken. Ik heb regelmatig contact met Brussels minister Neyts om na te gaan hoe een en ander snel kan worden geïmplementeerd.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *De heer André Van Nieuwerkerke, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.*

Vraag om uitleg van de heer Gilbert Vanleenhove tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de opleidingen verpleeg- en vroedkunde

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Vanleenhove tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de opleidingen verpleeg- en vroedkunde.

De heer Vanleenhove heeft het woord.

De heer Gilbert Vanleenhove : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, mijn vraag sluit aan bij een verhaal dat hier al meermaals aan bod is gekomen, de laatste keer door mevrouw Van Cleuvenbergen, namelijk over de opleidingen in de verzorgende sector. Dat deze problematiek hier al zo vaak aan bod is gekomen, bewijst dat er een knelpunt is. Het is ook een knelpuntberoep. Uit de cijfers die u ons toen ter beschikking stelde, blijkt dat het aantal studenten verpleegkunde de jongste jaren sterk is verminderd. Dat geldt alleszins voor de hogeschoolstudenten, maar evenzeer voor de opleidingen in het secundair onderwijs, ook al is daar de jongste jaren een lichte stijging te bespeuren.

Er blijft een groot aantal problemen bestaan. Er wordt bijvoorbeeld vanuit vakbondskringen beweerd dat de vierdegraadsopleiding die leidt tot de graad van gediplomeerd verpleegkundige ernstige kwalitatieve tekortkomingen vertoont. De eerste afgestudeerden zijn nog maar op de arbeidsmarkt gekomen sinds juli van dit jaar. Toch concludeert men uit de ervaring met deze mensen dat deze verpleegkundigen niet algemeen inzetbaar zijn voor alle ziekenhuisafdelingen. Deze opleiding zou dan ook niet voldoen aan de Europese richtlijn terzake die stelt dat de opleiding de afgestudeerden in staat moet stellen algemeen inzetbaar te zijn in de ziekenhuizen.

In de hoorzitting van 8 mei 1998 over de opleidingen verpleegkunde pleitte de heer Fons Smets, de inspecteur-generaal Hoger Onderwijs Buiten de Universiteit, voor een kwalitatieve doorlichting van de verschillende opleidingsniveaus verpleegkunde door externe deskundigen. Hij beweerde dat dit alleen maar was gebeurd voor de opleiding van één cyclus aan de hogescholen en nog niet voor het secundaire niveau.

Werden in het voorbije schooljaar de verschillende opleidingsniveaus door de inspectie doorgelicht, en zo ja, wat waren de bevindingen ? Mocht dit niet

zijn gebeurd, wordt dan een dergelijke doorlichting op korte termijn gepland ? Het antwoord hierop is bijzonder belangrijk, omdat vanuit het veld signalen blijven komen dat er iets schort aan de kwaliteit van de vierdegraadsopleiding.

Een tweede aspect is dat in de sector het belangrijk wordt geacht dat elke verpleegkundige maximale ontplooiingskansen krijgt. Zowel gediplomeerde, gebrevetteerde als gegradueerde verpleegkundigen zouden zich verder in elke tak van de verpleging moeten kunnen specialiseren. De vorige federale regering keurde tijdens de ministerraad van 12 februari 1999 een voorontwerp van wet voor de wijziging van het KB nummer 78 goed, waarbij in een brugfunctie werd voorzien voor de dragers van de beroepstitel van gebrevetteerd verpleegkundige en voor de vroedvrouw die een eigen specifieke opleiding volgt om de beroepstitel van algemeen verpleegkundige of gegradueerd verpleegkundige te verwerven.

Die regeling is door de parlementsverkiezingen op het niveau van het voorontwerp blijven steken, maar er was dus een duidelijke aanzet. Vandaar mijn twee andere vragen. Bent u bereid, mevrouw de minister, over de totstandkoming van een dergelijke brugfunctie, ook voor de vroedvrouwen, overleg te plegen met uw federale collega van Volksgezondheid en om voor de invulling van een dergelijke brugfunctie te zorgen ? Bent u bereid de gediplomeerde en gebrevetteerde verpleegkundigen al dan niet onder bepaalde voorwaarden toegang te geven tot de vele specialisatieopleidingen die door de onderwijsnetten worden verstrekt ?

Op 21 september 1999 stelde de Nationale Raad voor Verpleegkundigen een memorandum op waarin werd gepleit voor de invoering van een nieuwe beroepscategorie binnen de verpleegkunde, met name de verpleeghulp, aan wie de verpleegkundige bepaalde verpleegkundige activiteiten zou kunnen toevertrouwen. Men gaat voort op de ervaring die men heeft met logistiek assistenten die heel wat werk uit handen namen van de verpleegkundigen. Men meent dat de vierdegraadsopleiding zou moeten kunnen leiden tot een vorm van verpleeghulp zodat de verpleegkundigen wat last uit de handen wordt genomen. Men pleit dus voor de omvorming van de opleiding van de vierde graad beroepsonderwijs om na twee jaar een gekwalificeerde verpleeghulp op te leiden. Ten slotte pleit men ook voor het mogelijk maken van de toegang tot het beroep van verpleegkundige algemene zorg en van gespecialiseerde verpleegkundigen door middel van de door de minister van Volksgezondheid uitgereikte erkenning.

Vanleenhove

Dit brengt me tot drie andere vragen, mevrouw de minister. Bent u het eens met het voorstel van de Nationale Raad voor verpleegkunde tot omvorming van de vierdegraadsopleiding en bent u bereid om hierover eventueel met de sector en met uw federale collega van Volksgezondheid overleg te plegen ?

Als ik uw antwoord op de vraag om uitleg van mevrouw van Cleuvenbergen in de Handelingen lees, dan merk ik dat u niet meteen bereid lijkt om de vierdegraadsopleiding opnieuw om te vormen. Ik denk ook niet dat die vraag bij de meeste fracties leeft. Toch had ik terzake graag een duidelijk antwoord gekregen.

Ik kom nu bij mijn volgende vraag. Hebt u al contact gehad met uw federale collega van Volksgezondheid inzake de toegang tot het beroep ? In uw antwoord op de vraag van mevrouw Van Cleuvenbergen hebt u ook verklaard dat de afspraak met de federale minister eerstdaags zou worden gemaakt. We zijn nu twee maanden verder. Wat is daar momenteel de stand van zaken ? U hebt toen in dat antwoord ook nog verklaard dat er in elk geval al een afspraak was gemaakt met de sector. Wat bedoelt u precies met 'de sector' ? Over welke mensen gaat het dan ? Heeft die ontmoeting al plaatsgehad ? Wat was daar het resultaat van ?

Ten slotte constateer ik dat het verpleegkundige beroep tegenwoordig wordt opgesplitst in meer dan twintig specialisaties. Vanuit het veld zegt men ons dat dit de mobiliteit van de verpleegkundigen in sterke mate beperkt. Vooral beroepsorganisaties maken daar misbruik van. Ze vragen een ongeoorloofd hoog inschrijvingsgeld voor die specialisatieopleidingen. De verpleegkundigen ervaren het instandhouden van al die opleidingen als een element waardoor ze tegen elkaar moeten concurreren. Dit heeft nefaste gevolgen voor de werking binnen een team van verpleegkundigen.

Mevrouw de minister, welke specialisaties wenst u in de toekomst verder te erkennen en te bekrachtigen met een getuigschrift of diploma ? Zouden die specialisaties eigenlijk niet beter binnen de onderwijsnetten worden aangeboden ? Daardoor zou een duidelijkere kwaliteitscontrole mogelijk zijn. Bent u bereid om hiervoor in de nodige financiering te voorzien ?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, mijnheer Vanleenhove, ik zal proberen om zo volledig mogelijk op al uw vragen te antwoorden. Tijdens het schooljaar 1998-1999 werd een opleidingsdoorlichting 'vierde graad BSO ziekenhuisverpleegkunde' georganiseerd in elf scholen gespreid over 16 locaties. Het verslag hiervan werd enkele weken geleden door de inspectie-generaal secundair onderwijs aan mij bezorgd.

Gisteren heb ik daarover een gesprek gevoerd om nog enige verduidelijking te krijgen. Ik wil dit rapport grondig bestuderen. Daarom heb ik het nog niet vrijgegeven, maar dit zal eerstdaags wel gebeuren. De doorlichting werd uitgevoerd door één inspectielid en door twee externe deskundigen die vertrouwd zijn met het studiegebied. Tegelijkertijd met dit inspectieverslag zijn er ook twee andere gebeurd : van koelinstallaties en van bouw. Die zijn dus afgerond en aan mij overhandigd.

In tegenstelling tot de bewering van de vakbonden, waarvan sprake is in de vraag, is gebleken dat in de meeste gevallen het niveau en de inhoud van de opleiding ziekenhuisverpleegkunde van voldoende kwaliteit is. Bij de besluiten lees ik bijvoorbeeld dat dit het geval is voor dertien van de zestien onderzochte locaties. Dat is toch wel een belangrijke conclusie. Inherent aan elke doorlichting werden zowel een aantal sterke tot minder sterke punten vastgesteld, die als zwakke schakels worden ervaren. Die hebben geleid tot een reeks aanbevelingen voor de overheid, voor de scholen en voor de sector. Dat is natuurlijk evident.

Zoals vermeld door inspecteur-generaal Fons Smets tijdens de hoorzitting van 8 mei 1998 in de commissie voor Onderwijs, gebeurde er ook een doorlichting door de inspectie van de opleidingen van één cyclus in de hogescholen. Deze doorlichting vond plaats tijdens de academiejaren 1995-1996 en 1996-1997. Zoals u weet is decretaal bepaald dat de hogescholen een stelsel van interne en externe kwaliteitsbewaking opzetten. Dit is het organieke kwaliteitssysteem voor alle hogeschoolopleidingen.

Het bedoelde voorontwerp van wet waarop u doelde voorzag inderdaad in een brugfunctie. Hierbij zouden dragers van de beroepstitels van gebreveteerde verpleegkundige de beroepstitel van algemeen verpleegkundige bekomen als ze voldoen aan bijkomende eisen die zullen worden bepaald bij koninklijk besluit, waarover zal worden overlegd in de ministerraad. Daarbij zou onder meer rekening worden gehouden met de vooropleidingen en de opgedane beroepservaring. Ook zou, op-

Vanderpoorten

nieuw via een door de ministerraad overlegd besluit, een brugfunctie worden geïnstalleerd van vroedkundige naar de algemene beroepstitel van verpleegkundige.

Deze brugfuncties hadden betrekking op de toegang tot het beroep, wat een federale bevoegdheid is. In uw vraag kwam reeds herhaaldelijk tot uiting dat heel wat onderdelen behoren tot federale materies, zodat er overleg nodig is. Wat de brugfunctie betreft inzake het behalen van een ander diploma voorziet het hogescholendecreet nu reeds in de mogelijkheid vrijstellingen of studieduurverkorting te bekomen op basis van gedane studies. Als minister bevoegd voor onderwijs ben ik uiteraard bereid overleg te plegen over deze en andere kwesties in verband met de verpleegkundige opleidingen. Dat overleg heb ik trouwens reeds opgestart, maar daarop kom ik straks terug. Ten gronde heb ik daar dus uiteraard geen problemen mee.

Thans bestaan de volgende opleidingen tot verpleegkundige in de vierde graad van het BSO, namelijk degene die leiden tot een diploma in de ziekenhuisverpleegkunde en degene die leiden tot een diploma in de psychiatrische verpleegkunde. Deze gediplomeerden hebben geen toegang tot de voortgezette opleidingen in het hoger onderwijs. Wel wordt in de mogelijkheid voorzien dat ze, via een verkorte leerweg, een diploma van gegradueerde verpleegkundige in één van de vijf voorziene opties kunnen bekomen. Een ontwerp van besluit terzake werd reeds principieel goedgekeurd door de Vlaamse regering. Dit ontwerp voorziet in een studieduurverkorting van 60 tot 120 studiepunten.

Een van de belangrijkste besluiten die werden geformuleerd in het eindverslag van de inspectie is de stelling dat de vierdegraadsopleiding ziekenhuisverpleegkunde 'als unieke, sterk ondersteunende voortgezette opleiding vanuit maatschappelijk standpunt uiterst waardevol is, aangezien een breder publiek dan dit voor het hoger onderwijs wordt bereikt.' U voelt zelf ook wel aan dat de bereikte groep leerlingen van een andere orde is, andere attitudes ontwikkelt en andere noden vervult.

De specifieke doelgroep in kwestie waarop de opleiding zich richt, maar ook de quasi-volledige tewerkstelling van afgestudeerden, zijn voor de Vlaamse onderwijsoverheid, ook in het verleden, steeds afdoende argumenten geweest om voor de relevantie en het behoud van een secundaire verpleegopleiding te pleiten. Ook de VLOR bracht trouwens eerder unaniem een gelijkaardig advies

uit. Dit belet niet dat er inhoudelijke bijstellingen moeten gebeuren, bijvoorbeeld in het licht van de toenemende tewerkstelling in de rusthuissector en de thuisverpleging in vergelijking met de ziekenhuissector. Misschien zal zelfs de benaming 'ziekenhuisverpleegkundige' moeten worden gewijzigd. Dit lijkt me echter een evident gegeven dat inherent is aan het onderwijsbeleid : naargelang van de noden zullen er voortdurend bijstellingen nodig blijven.

In elk geval zal er altijd over worden gewaakt dat de opleidingen conform zijn met de Europese richtlijnen en aanbevelingen, zoals die trouwens op 30 mei 1996 door de Vlaamse regering bij de omschakeling van het toenmalig aanvullend secundair beroepsonderwijs naar de vierde graad verpleegkunde bij besluit zijn bekrachtigd.

Er werd gevraagd of er reeds een contact plaatsvond met de federale collega. Dat is er nog niet geweest, maar het is wel gepland. Op dit ogenblik wordt dit overleg voorbereid door de administratie : er staan immers ook nog heel wat andere punten op de agenda. Het is natuurlijk evident dat het overleg eerst grondig wordt voorbereid. Wellicht zal die vergadering plaatsgrijpen in de loop van januari.

Mijn medewerkers hebben werkvergaderingen gehad met organisaties die verpleegkundigen vertegenwoordigen. Zo was er een onderhoud met de Syndicale Kamer voor Zelfstandige Verpleegkundigen uit Turnhout. Tijdens dit onderhoud kwamen vooral de problemen aan de orde waarmee de zelfstandige verpleegkundigen worden geconfronteerd. Onlangs hadden mijn medewerkers ook een lang gesprek met een delegatie van de LBC-NVK Werkgroep Verpleging en Verzorging. Tijdens dit onderhoud kwamen alle problemen aan de orde die ook u vandaag onder de aandacht brengt. Met deze delegatie werd afgesproken dat de administratie een dossier zou voorbereiden over een aantal vragen. Zodra er meer beleidsvoorbereidend werk is gedaan, wordt een nieuwe afspraak gepland met deze sector. Het spreekt vanzelf dat we een zo volledig mogelijke afvaardiging moeten krijgen.

Volgens het hogescholendecreet van 14 juli 1994 kunnen aan de hogescholen volgende opties worden georganiseerd in de basisopleiding verpleegkunde : geriatrie verpleegkunde, kinderverpleegkunde, psychiatrische verpleegkunde, sociale verpleegkunde en ziekenhuisverpleegkunde.

Vanderpoorten

Voor 1 mei 2002 worden de basisopleidingen en opties getoetst op hun leefbaarheid, hun maatschappelijke relevantie, het beroepsprofiel en de inhoudelijke kwaliteit. Op basis van deze evaluatie kan de Vlaamse regering de opleidingen en opties herschikken.

Zoals ik reeds heb aangekondigd zal ik nog in de loop van het eerste trimester van volgend jaar de doorlichting opstarten van het hogescholendecreet en van de manier waarop het werd geïmplementeerd. Over de inrichting van opties heb ik met de Vhora trouwens reeds een overleg opgestart in het brede kader van de optimalisatie van het hogescholenonderwijs. Daarnaast kan een hogeschool onder de voorwaarden die worden bepaald in artikel 18 voortgezette opleidingen aanbieden. Deze opleidingen kunnen door de hogescholen worden bekrachtigd met één van de graden van 'gediplomeerde in de voortgezette studie van ...'. Voor de voortgezette opleidingen is geen ministeriële erkenning of bekrachtiging van het diploma vereist.

U vroeg of de specialisaties niet beter binnen de onderwijsnetten zouden worden aangeboden. In dit verband moet worden opgemerkt dat de organisatie van bijkomende opleidingen ook ingegeven is door de federale wetgeving uitgaande van de minister van Volksgezondheid. Voor het uitoefenen van bepaalde functies in de ziekenhuizen wordt immers het bezit van een bepaalde bijzondere beroepstitel of bijzondere beroepsbekwaamheid vereist.

Deze bijzondere beroepstitels of bekwaamheden zijn vastgelegd in het KB van 18 januari 1994 en gewijzigd bij het KB van 2 juni 1999. Deze bijzondere beroepstitel of bekwaamheid wordt erkend door de federale minister van Volksgezondheid. In de ministeriële besluiten die de criteria vastleggen voor de erkenning van deze bijzondere beroepstitels is voorzien dat ze ook door het volgen van een bijkomende opleiding kunnen worden verworven. Hierbij moet deze opleiding niet worden gevolgd aan een onderwijsinstelling. Ze kunnen dus ook georganiseerd worden door bijvoorbeeld de beroepsorganisaties. Voor het organiseren van voortgezette opleidingen krijgen de hogescholen inderdaad geen bijkomende financiering. Deze problematiek moet worden bekeken in het geheel van de financiering van de hogescholen.

Ten slotte kan ik u nog melden dat de toegang tot de verpleegkundige beroepen een bevoegdheidsmaterie is van de federale overheid, terwijl de op-

leidingen in de scholen tot de bevoegdheid van de gemeenschappen behoren. Het is dan ook onvermijdelijk dat beide kwesties raakvlakken vertonen en moeilijk van elkaar kunnen worden gescheiden. Overleg tussen beide bevoegdheidsinstanties is dan ook noodzakelijk.

Tijdens het geplande contact met de federale minister van Volksgezondheid zal ik daarom voorstellen dat hierover op het niveau van de betrokken administraties een overleg wordt opgestart. Een aantal van uw vragen bewijzen de interesse van de commissie in het onderwerp. Ik zal het inspectieverslag dan ook overmaken aan de leden.

De voorzitter : De heer Vanleenhove heeft het woord.

De heer Gilbert Vanleenhove : Mevrouw de minister, ik vind het belangrijk dat u blijft overleggen en het dossier blijft opvolgen. Ik vind het ook belangrijk dat u het inspectieverslag aan ons doorstuurt. Het zou bijzonder nuttig zijn om daaruit zelf te kunnen concluderen in welke mate de kwaliteitsnorm voor de opleidingen voldoende in acht wordt genomen.

U zegt terecht dat het moeilijk is om specialisatieopleidingen alleen binnen de onderwijsnetten aan te bieden. Het is logisch dat ook de beroepsorganisaties daarin een rol spelen. Het enige euvel dat daaraan is verbonden zijn de enorm hoge prijzen. Ik vind het bedroevend dat dit wordt misbruikt, vooral omdat heel wat verpleegkundigen bijna verplicht zijn om dergelijke opleidingen te volgen om mee te kunnen in de rush van het ziekenhuisgebeuren.

De evaluatie moet uitmaken welke specialisaties zinvol zijn en welke niet. Niemand kan ontkennen dat er vandaag een veelheid aan specialisaties bestaat. De vraag is of die allemaal nodig zijn en of met meer algemene opleidingen een evengoed resultaat kan worden bereikt.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de voorzitter, ik weet dat het bij een vraag om uitleg niet hoort om aan te sluiten, maar door zowel de uitgebreidheid van de inleiding als het antwoord krijgt de zaak eerder de omvang van een gedachtewisseling.

Ik wil de minister een concrete vraag stellen. Ze verwijst naar een ministerieel besluit om de brug tussen de vierdegraadsopleiding en de opleiding algemeen verpleegkundige op graduaatsniveau te re-

Sannen

aliseren. Als ik het goed heb begrepen gaat het om een brug van 60 tot 120 studiepunten. Hoe moet ik dat interpreteren ? Staat het de hogescholen vrij om dat in te vullen ? Waarom is de marge zo groot ? Krijgt men daardoor geen verscheidenheid tussen hogescholen die programma's aanbieden van 60 en 120 studiepunten ? Veroorzaakt dat geen concurrentie ?

Minister Marleen Vanderpoorten : In de eerste plaats krijgen de hogescholen op dat vlak autonomie. Dat past in onze visie. Het hangt ook een beetje af van de vooropleiding van de student in kwestie, omdat er soms meer of minder stage wordt gegeven in die vooropleiding. Die brug is een belangrijk gegeven waar algemeen vraag naar was. Het besluit ligt nu bij de Raad van State voor advies.

De heer Ludo Sannen : De brug is ongetwijfeld belangrijk, maar ik vind het verschil tussen 60 en 120 studiepunten wel groot. Bepaalde hogescholen stellen zich daar ook vragen bij.

Minister Marleen Vanderpoorten : Ik wil u daar meer details over geven tijdens een volgende gelegenheid.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 11.50 uur.*
